

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงข มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันพระ เห็นไหม ถ้าคนมีสติ วันพระ วันโกน ชาวพุทธจะเป็นวันทำบุญกุศล แต่ถ้าไม่มีสติ วันก็คือวัน นี้พูดถึงนะ วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้ทำอะไรอยู่ การกระทำของเราะ ชีวิตนี้ล่วงไป คนเกิดมาแล้วมันต้องมีที่พึ่งอาศัย เรานี้เวลาประพาศปฏิบัติธรรม เห็นไหม ปัจจุบันธรรม คำว่าปัจจุบันธรรมนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แก่ที่นี่ อดีต อนาคต สิ่งที่เราได้มานี้เราได้มาจากอดีต มันต้องมีเบื้องหลังไง

คำว่าอดีต คนทำคุณงามความดีมาจนถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ การเกิดเป็นมนุษย์นะ การเกิดเป็นมนุษย์แล้วทุกข์ๆ ยากๆ ความทุกข์ความยากของเรา เป็นความยึดมั่นถือมั่นของเรา ถ้าเราปล่อยวางของเราะ สิ่งนี้มันก็ให้มาศึกษา ความได้สมบัติมนุษย์นี้ให้มาศึกษาเรื่องชีวิต ชีวิตนี้เกิดมาจากไหน? เกิดมาเพื่ออะไร? ตายแล้วไปไหน? แต่เวลาเกิดทางโลก เห็นไหม การเกิดมาเป็นชีวิต การเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วในชาติในตระกูลนี้จะต้องมีความมั่นคง ในชาติในตระกูลนี้จะส่งเสริมกัน ความส่งเสริมในชาติตระกูลนี้มีความมั่นคงในชาติตระกูล

ชาติตระกูลมันก็เป็นชาติตระกูลนั้นแหละ คนก็คือคน ชาติตระกูลหมายถึงว่าคนเรานี้ทางสังคม กระแสสังคมเชื่อมั่นกัน แต่ถ้าสังคมเชื่อมั่นกัน แต่ความผูกพันของพ่อ แม่ ลูก มันเป็นเรื่องธรรมดาเพราะความผูกพันเรื่องของพ่อ แม่ ลูก เพราะมันมีเรื่องกระแสบุญกระแสกรรมกันมา ความผูกพันมันอยู่ในสายเลือดเลย พ่อมันอยู่ในสายเลือด ฉะนั้น เวลามันกระทบกระเทือนกันมันถึงได้มีความรู้สึกไง

ถ้าความรู้สึกนะ ถ้าลูกของเรา ในครอบครัวของเรา ชาติตระกูลของเรามีความสุขประสบความสำเร็จ เราก็มีความภูมิใจของเรา ในชาติตระกูลของเราะ บางคนประสบความสำเร็จ บางคนนะ บางคนลุ่มๆ ดอนๆ เห็นไหม เราก็มีความทุกข์ความยากเป็นธรรมดา นี่เขาว่าปัจจุบันธรรมๆ การแก้ไขปัจจุบันธรรม ถ้าปัจจุบันธรรมนะ คู่ชีวิตเราเกิดภัยพิบัติกัน การดำรงชีวิตนี้แสนยากนัก ถ้าการดำรงชีวิตแสนยากนัก เราต้องดูแลเจือจานกัน

การดูแลกิจการกัน เห็นไหม คุณติในปัจจุบันธรรมก็คือการอยู่การกินนี่ไง การอยู่การกิน ในปัจจุบันนี่ปัจจุบันธรรม มันทุกข์ มันยาก มันทุกข์ยากที่นี้แหละ ทุกข์ยากในการดำรงชีวิตนี้แหละ การดำรงชีวิต เห็นไหม ความทุกข์ ความยาก ถ้าความทุกข์ความยากนี้เป็นปัจจุบัน เราแก้ไขตรงนี้ได้แล้วนี่มันผ่านพ้นไป แล้วมันจบสิ้นไหม? มันไม่จบสิ้น

ถ้าปัจจุบัน เราคิดว่าปัจจุบันนี่คือการอยู่การกิน มันก็เหมือนกับสัตว์ สัตว์มันก็อยู่กินเหมือนกัน สัตว์มันก็มีความดำรงชีวิตเหมือนกัน เห็นไหม เพราะมันเกิดเป็นสัตว์ มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลธรรม มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมีความละเอียดอ่อนบาริ เรามีศีลมีธรรมของเรา นี่มนุษย์ต่างจากสัตว์ ถ้ามนุษย์ต่างจากสัตว์ แล้วมนุษย์นี้ เห็นไหม คุณติมนุษย์ที่เป็นมนุษย์ทุกๆ ไปมนุษย์ที่มีจิตใจสูงส่งนะ นี่มองเห็นสิ่งต่างๆ มองเห็นแล้วสะท้อนใจ แต่ถ้ามนุษย์ที่มันหยาบมันซ่านะ มนุษย์ที่หยาบซ้า แสงหาอยู่บนความทุกข์ยากของมนุษย์ด้วยกันใจ

ถ้ามนุษย์มีความทุกข์ยากขึ้นมา เขาแสวงหาผลประโยชน์ของเขา นั่นมนุษย์ที่ใจหยาบซ้า แต่มนุษย์ที่ใจเป็นธรรม เห็นคนทุกข์คนยากจะมีการช่วยเหลือกิจการกัน มีการเสียสละต่อการ การเสียสละต่อการนี้การเสียสละเพื่อสังคม เห็นไหม แล้วการเสียสละต่อการมันได้สิ่งใดมาล่ะ? มันได้มีความอบอุ่นหัวใจ มันได้มีความชุ่มชื่นนะ คุณติเราทำได้สิ่งใดไว้มันจะมีความพอใจมาก มันจะมีความอบอุ่นของมัน

นี่พูดถึงเรื่องของหัวใจนะ แต่ถ้าหัวใจเวลาที่มีการศึกษา เราเป็นชาวพุทธ พุทธศาสนาสอนให้มีการเสียสละ ทาน ศีล ภาวนา ถ้ามีการเสียสละทาน จิตที่เสียสละทาน เห็นไหม ทานคือการเสียสละ คือการเห็นใจกัน ความเห็นใจกันนี้หัวใจมันเป็นเอกภาพ หัวใจเป็นเอกภาพเพราะอะไร? เพราะมันรู้สึกรู้ใจของมัน แต่ถ้าจิตใจมันหยาบซ่านะ เราเหยียบย่ำเขาไป เราทำลายเขาไป เราทำทุกๆ สิ่งไป เราพอใจของเราละ พอใจเพราะอะไร? เพราะเราทำสิ่งนั้นมามันเป็นเรื่องกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก แต่ถ้าการเสียสละขึ้นมา เราเสียสละแล้วมันมีความอบอุ่นของมัน มีความพอใจของมัน

ฉะนั้น ถ้ามีความอบอุ่นมีความพอใจของมัน นี่ทาน สีล ภาวนา ถ้ามีศีลเป็นความปกติของใจ ถ้ามีศีลขึ้นมาเราจะศึกษาเรื่องชีวิตเราได้แล้ว เราศึกษาชีวิตนะ เพราะว่าเวลาพูดเรื่องชีวิตเราไปคุยเรื่องธรรม เห็นไหม ไปพูดเรื่องธรรมะกัน คนที่จิตใจเขาต่ำๆ เขาไม่ฟังหรอก เขาฟังที่ว่าเราจะหาอยู่หากินอย่างไร? ชีวิตเราจะมั่นคงอย่างไร? นี่เขาคิดทางโลกของเขา นี่เขาไม่คิดว่าการหาอยู่หากิน มันก็มาจากเวรจากกรรมเหมือนกัน เห็นไหม

อำนาจวาสนาของคนไม่เหมือนกัน คุณอำนาจวาสนาของคน จังหวะและโอกาสของคนแตกต่างกัน มันมาจากไหนล่ะ? เห็นไหม ดูเวลาเราไปบนถนนหนทาง เราเกิดอุบัติเหตุ เขาบอกสิ่งนั้นเป็นอุบัติเหตุไม่ใช่เวรไม่ใช่กรรม แล้วทำไมมันเกิดกับเรา ทำไมไม่เกิดกับคนอื่นล่ะ? ทำไมมาเกิดเฉพาะล่ะ? แล้วเวลาเกิดขึ้นมา นี่ไงสภาพกรรมนะ เวลากรรมมันให้ผลถึงสภาวะกรรมในสังคมนั้นเลย นี่เวลาให้ผลพร้อมเพรียง พร้อมหน้ากันเลย

นี่จิตใจของคน ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมามองแล้วมันสอดคล้อง เวช มันเป็นธรรมสังเวช เป็นธรรมนะ เป็นเดือนชีวิตใจ ชีวิตก็มีเท่านี้ นี่ชีวิตก็มีเท่านี้ ความเป็นไป เห็นไหม คนเกิดมาก็ต้องตายหมด แต่ตายดีตายชั่วอย่างไรแล้วแต่ เวลาคนตายดีขึ้นมา คุณสิพระโพธิสัตว์นี้เสียสละชีวิตนะ เวลาเป็นหัวหน้าสัตว์ขึ้นมา เวลาสัตว์มีเภทภัยต่างๆ ขึ้นมา นี่เสียสละเพื่อปกป้องฝูงสัตว์ สุดท้ายแล้วพอปกป้องฝูงสัตว์ด้วยปัญญาของพระโพธิสัตว์ ก็ทำให้ฝูงสัตว์นั้นรอดด้วย พระโพธิสัตว์ก็รอดด้วย รอดต่างๆ ขึ้นมา

ความรอดไปเพราะอะไร? เพราะการเกิดเป็นสัตว์ เห็นไหม สัตว์ก็ต้องรักชีวิตของตัวเองเป็นธรรมดา การเกิดเป็นมนุษย์ ทุกคนรักชีวิตของตัวเองเป็นธรรมดานะ ทุกคนเกลียดทุกข์ ปราบณาความสุข ทุกจิตใจคิดอย่างนั้น แต่ความสุขที่เราแสวงหาเป็นความสุขสิ่งใด? มันมีความสุขจริงไหม? คุณความสุขที่เราแสวงหามันเป็นอามิส มันได้สิ่งใดมา มันก็ว่าสิ่งนั้นเป็นความสุข สิ่งนั้นเป็นความพอใจ แล้วมันพอใจจริงไหมล่ะ?

นี่ฟลุคของอนนะ ใจเรานี้แหละรักษายาก ใจเรานี้แหละที่เรารักษาให้มันพอตัวของมัน ให้มันพอของมัน นี่รักษายากมาก แต่มันต้องการของมัน ต้องการตลอดเวลา นี่ค้นหาความทะยานอยากล้นฝั่ง คุณแม่น้ำมันยังมีขอบมีเขต ทะเลยังมีขอบมีเขตของมัน แต่ค้นหาว่ามันล้นฝั่งตลอดแล้วจะให้มันพอมันพออย่างไร?

ถ้ามันพออย่างใด นี่มันเผาผลาญอย่างนี้ หัวใจนี้มันมหัศจรรย์ มันลึกลับนัก แต่ถ้ามันฝึกดีแล้ว สิ่งที่เราฝึกดีแล้ว เราฝึกหัวใจกัน เห็นไหม เราเกิดมานี้มีกายกับใจ เวลาเราเกิดมีร่างกาย ร่างกายมันเติบโตโดยธรรมชาติของมันนะ คุณถ้าคนแบบว่าไม่มีสมองมันก็เติบโตขึ้นมา ร่างกายก็เติบโตขึ้นมาเหมือนกัน แต่ถ้าคนมีสมองนะ ร่างกายเติบโตขึ้นมาด้วย สมองมันเติบโตขึ้นมาด้วยนะ มันพัฒนาการของมัน

นี่สมองนะ สมองนี้มันเป็นศูนย์ประสาท เป็นต่างๆ เห็นไหม ถ้าจิตใจมันพัฒนามันก็ฝึกอย่างนี้ คนเราเกิดมามีร่างกายและจิตใจ ร่างกายนี้มันต้องเติบโตเป็นธรรมชาติของมัน แต่ถ้าคนไม่มีสมอง ร่างกายมันก็เติบโตใหญ่ขึ้นมา แต่เติบโตใหญ่แบบไม่มีสมอง แต่ถ้ามันมีสมองขึ้นมาเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ด้วย มีสมองด้วย

สมอง เห็นไหม สมองนี้พูดถึงทางวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าพูดถึงทางธรรมนะ จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่มันพัฒนาของมันขึ้นมา จิตใจที่ดีงามขึ้นมา มนุษย์เกิดมามีกายกับใจ แล้วหัวใจนี้ถ้าเรามีสติปัญญา เราฝึกหัวใจของเรา ถ้าใครฝึกฝนในธรรมนะ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ทาน ศีล ภาวนา นี่ถ้ามันภาวนาของมันแล้วจิตมันสงบขึ้นมา มันจะมีความลึกลับมหัศจรรย์

ความลึกลับมหัศจรรย์ เห็นไหม สุขที่เขาไปหากัน ไปแสวงหากันข้างนอก แต่เวลาธรรมะของเราเข้าสู่แสวงหาเข้ามาข้างใน เวลาเราศึกษาธรรม เราศึกษาจากตำรับตำรา นี่เป็นปริยัติ เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้ นี่เราศึกษานะ ศึกษาเหมือนโลก โลกเขาศึกษาจากภายนอกกันขึ้นมา ศึกษาทางวิชาการ ศึกษาทางวิทยาศาสตร์ทางการค้นคว้ากัน แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับให้มาศึกษาหัวใจของเรา

ถ้าย้อนกลับมาศึกษาหัวใจของเรา เห็นไหม คุณห้องทดลองวิทยาศาสตร์ นี่เขาต้องมีห้องทดลองวิทยาศาสตร์ของเขา เวลาเราทดลองวิทยาศาสตร์ของเรา นี่เรานั่งกำหนดพุทโธ พุทโธของเราให้จิตมันสงบเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี่ไง นี่ความสุขที่หาได้จากภายใน ถ้าหาได้จากภายใน เวลาหาจากภายใน แต่เวลาเรามาทำความเพียรกัน เราทำไมจะต้องเข้มข้นขนาดนั้น? เราจะต้องมีสติปัญญาของเราขนาดนั้น ถึงจะรักษาจิตของเราได้ ถ้าคนมีปัญญานะ ถ้าคนไม่มีปัญญา รักษาหัวใจของตัวเองไม่ได้หรอก

คู่มือเวลาเรามีทรัพย์สมบัติ มีมรดกตกทอดมาให้กับลูกหลาน เห็นไหม ถ้าเขามีปัญญาของเขา เขาจะรักษามรดกนั้น เขาจะเพิ่มจำนวนมรดกตกทอดขึ้นมาให้ทรัพย์สมบัตินั้นเพิ่มมากขึ้น จำนวนมหาศาล เขาจะบริหารจัดการของเขา แต่ถ้าเขาไม่มีปัญญาของเขา นี่มรดกตกทอดมาเขาจะรักษาของเขาได้ไหม? เขาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เขาคบคนเทียมมิตร เขาคบแต่คนพาล มันจะผลาญสมบัตินั้นหมดแหละ

จิตใจของเราจะ จิตใจมันเป็นนามธรรมนะ ถ้ามันไม่มีสติปัญญา คนเราถ้าไม่มีสติปัญญา มันจะรักษาใจได้อย่างไร? นี่ขนาดแม้แต่สมบัติ คนจะรักษาสมบัติของเขา เขายังต้องมีสติปัญญาของเขาเพื่อรักษาสมบัติของเขา แต่เราต้องมีสติปัญญาของเรา เห็นไหม ถ้ามีสติปัญญาของเรา เราคิดเอง เราทำร้ายตัวเอง สิ่งนั้นก็ดี สิ่งนี้ก็ดี มันเป็นความฟุ้งซ่าน มันส่งออกหมดแหละ สิ่งที่ไม่ดี

แล้วถ้าสิ่งที่มันดี มันดีเพราะว่าเราคาดหมาย เราเห็นสังคมเขาเขินยอว่าดี เราก็มองดีตามเขา แต่ถ้ามันเป็นความจริง มันดีจริงหรือเปล่าละ? มันดีสำหรับวิชาชีพของใครๆ นั้น มันดีสำหรับบุคคลที่เขาชอบนั้น ถ้าเราไม่ชอบมันก็ไม่ดีหรอก มันก็เป็นเรื่องสสาร เรื่องของโลกทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเราปล่อยวางสิ่งนั้นเข้ามา มันจะมีเหลือสิ่งใดละ? เห็นไหม เวลามันปล่อยอารมณ์ความรู้สึก มันปล่อยความนึกคิดขึ้นมา มันเหลือสิ่งใดละ?

มันเหลือใจล้วนๆ ใจ ถ้ามันเหลือใจล้วนๆ ใจที่มันสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมา เห็นไหม นี่สติ จิต ถ้าเกิดสติจิต ถ้ามันพอใจตัวมันเองมันไม่ต้องใส่อะไรสิ่งใดเลย มันไม่ต้องใส่อาภิส ไม่ต้องใส่สิ่งใดเลยมันก็มีความสุข แต่! แต่การกระทำเริ่มต้นเป็นธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของจิต คุณธรรมชาติของมันสิ เราว่าสมองๆ สมองนี่ถ้าไม่มีพลังงาน ไม่มีตัวจิต สมองทำงานได้อย่างไร? เวลาคนนอนหลับ สมองมันทำงานไหม? มันก็ควบคุมร่างกายเท่านั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราปล่อยออก มันส่งออกมาจากสัญญาอารมณ์ มันส่งออกมาจากความรู้สึกนึกคิด เห็นไหม ความรู้สึกนึกคิดนี้เราต้องอาศัยสิ่งนี้ย้อนกลับ ถ้าอาศัยสิ่งนี้ย้อนกลับ มันก็ต้องใช้กำหนดพุทโธ มันต้องใช้สติปัญญา สติปัญญามันก็ส่งออกทั้งนั้นแหละ นี่เราใช้พลังจิตมันก็ส่งออก พลังงานมันต้องคลายตัวทั้งนั้นแหละ มันคลายตัวออกมา แต่เรามีสติปัญญา ย้อนกลับ ย้อนให้จิตนี้มันกลับไป

ถ้าย้อนจิตให้มันกลับไป นี่พอย้อนจิตกลับไป เห็นไหม เราถึงต้องมีปัญญาที่โลกนี้เขารักษามรดกตกทอดของเขา แต่ปัญญาของเรานี้เป็นภวานามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภวานา ปัญญาเกิดในปัจจุบันนั้น ที่เขาว่าเป็นปัจจุบัน นั่นก็เป็นปัจจุบัน ศิกษารธรรมะก็เป็นปัจจุบัน ทุกอย่างเป็นปัจจุบัน มันส่งออกไปแล้วมันจะเป็นปัจจุบันที่ไหน?

แต่ขณะที่เรามีสติปัญญาของเรา เรากำหนดพุทโธ เห็นไหม เขาบอกพุทโธก็เป็นสมมุติ ทุกอย่างเป็นสมมุติทุกอย่าง ไซ้ มันเป็นสมมุติ แต่เพราะมันมีจิต นี่จิตที่หยาบซ่าเขาไม่เห็นคุณค่า แต่จิตที่มันมีคุณธรรมเขากำหนดพุทโธนี้พุทธานุสติ มันจะคิดเรื่องต่างๆ โดยโลก ก็ให้กลับมาคิดเรื่องพุทโธชะ นี่กำหนดระลึกขึ้นมา เราระลึกขึ้นมา พุทโธก็มีกับเรา

นี่หลวงตาท่านบอกว่า “พุทโธสะท้อนสามโลกธาตุ”

เพราะจิตนี้มันเกิดกามภพ รูปภพ อรูปภพ ถ้ากำหนดพุทโธมันสะท้อนหัวใจ มันสะท้อนฐิติจิต ถ้ามันสะท้อนฐิติจิต นี่พุทโธมันสะท้อนสามโลกธาตุ แต่ถ้ามันไม่มีใครกำหนด นึกคิด พุทโธ เห็นไหม พุทโธโดยหนังสือ โดยตำรับตำรา มันไม่สะท้อนอะไรเลย เพราะมันไม่มีชีวิตจิตใจ แต่เวลาเรากำหนดพุทโธ จิตใจของเราเราเป็นคนนึกพุทโธเอง พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่มันส่งออกๆ ส่งออกโดยธรรมชาติของมัน ที่กระแส ที่พลังงานมันคลายตัว แต่ถ้ามันละเอียดขึ้น มันดีขึ้น ถ้ามันมีพลังงานขึ้น มันยับยั้งขึ้นได้ มันทวนกระแสได้ ถ้ามันทวนกระแสได้มันเข้าไปความรู้สึก เวลาพุทโธ พุทโธ จนพุทโธหายไป พุทโธไม่ได้

คำว่าพุทโธไม่ได้ ตัวมันเองเป็นพุทโธ เห็นไหม พอตัวมันเองเป็นพุทโธมันตื่นตื่น มันตื่นตื่นกับพลังงานของมัน มันตื่นตื่น มันรับรู้ของมัน พอมันตื่นตื่นของมัน นี่ใจของแท้มันอยู่ที่นี้ นี่ของแท้มันอยู่ที่นี้ แต่ของแท้ นี่เขาบอกว่ามันก็ส่งออก มันก็ผิด นี่ก็ผิด แล้วกำหนดนี้ผิดไหมล่ะ? กำหนดเริ่มต้นมันก็มาจากต้นทุนใจ มาจากความเป็นมนุษย์ใจ

เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์เราทุกข์เรายาก นี่เราเกิดเป็นมนุษย์มีกายกับใจ แล้วจิตใจนี้มันสนใจในพุทธศาสนา สนใจในพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วมีสติปัญญามันย้อนกลับใจ ก็จากสมมุตินี้แหละ จากจิตที่มีกิเลสตัดหาความทะยานอยากนี้แหละ แต่เพราะมันพัฒนาของมัน มันมีความรู้ความเห็นของมัน มันย้อนกลับ เห็นไหม

ฉะนั้น เวลาเรามาภาวนากัน เราบอกว่าทำไมมันทุกข์มันยาก มันต้องแลกมาด้วยความเพียร นี่สัตว์ เห็นไหม มนุษย์เราจะล่วงพ้นทุกข์ได้ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ คนจะมีจะจนเขาก็ต้องทำหน้าที่การงานของเขา เขามีสติปัญญาของเขา เขาฝึกฝนของเขา จนกว่าเขาชำนาญของเขา คนที่ชำนาญ ทำอะไรชำนาญแล้วนะไม่กลัวอะไรเลย ไม่กลัวเพราะอะไร? เพราะเราชำนาญ

ความชำนาญนะ คุณชำนาญจนแบบว่ามันคล่องแคล่ว จนเหมือนทำไปโดยที่มันเป็นสัญชาตญาณเลย แล้วพอเรารักษาจิตของเราจนเราชำนาญแล้ว เราจะกลัวเสื่อมไหม? เราจะกลัวความไม่รู้ไหม? แต่ที่มันทุกข์มันยากกันอยู่นี้เพราะมันไม่เป็นใจ ล้มลุกคลุกคลานแล้วก็ล้มไป คลานไป กระเสือกกระสนไป แล้วบอกว่าทุกข์ๆ ทุกข์เพราะมันไม่ได้ทำไง แต่ถ้ามันทำงานชำนาญของมันแล้ว มันจะกลัวไหม?

คนชำนาญ คนทำเป็นแล้วไม่กลัวอะไรเลย เพราะเราบริหารจัดการได้หมด เราดูแลได้หมด เราควบคุมได้หมด ถ้าเราควบคุมได้หมดขึ้นมา เห็นไหม นี่สิ่งที่เราทำ ที่เราฝึกเราฝนกันอยู่นี้ก็เพราะเหตุนี้ไง เหตุนี้ ถ้าเรากำหนดพุทโธ มันก็เกิดมาจากการกระทำนี้แหละ ที่นี้พอกระแสสังขมเขาบอกว่านุ่นพุทโธมันเป็นสมณะ พุทโธมันไม่มีประโยชน์อะไรเลย

โดยกระแสเราก็มีมือไม้อ่อนหมดแหละ ว่าเราทำผิดหรือเปล่า? เราทำมันจะได้ผลหรือเปล่า? มันจะเป็นจริงหรือเปล่า? ทำไมสังขมส่วนใหญ่เขาบอกว่าใช้ปัญญาๆ ทำไมเราไม่ใช้ปัญญาไปกับเขา เห็นไหม เวลาเราคิดของเรา เราก็มีมือเท้าอ่อนหมดแหละ แต่ถ้ามันจะเอาความจริงขึ้นมามันต้องพิสูจน์ดี ทำให้มันจริงขึ้นมา

ความจริงมันมี ความจริงมันมีหนึ่งเดียว เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดอยู่ ว่า “คนรู้จริงมีนะ” ถ้าคนรู้จริงมี คนที่เขาพูดกันด้วยความจอมปลอม คนรู้จริงเขารู้ทั้งหมดแหละ แต่คนรู้จริงมันมีกี่คน มันน้อยไป แต่ถ้าเวลาเราใช้ปัญญาของเรา เห็นไหม ถ้าเราเป็นปัญญาอบรมสมาธินี้ได้ เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ก็ปัญหานี้แหละ ปัญญาโลกๆ นี้แหละ เหมือนกับพุทโธนี้แหละ แต่ถ้ามันสงบเข้ามา มันต้องสงบเข้ามา ถ้ามันไม่สงบเข้ามา มันไม่มีเจ้าของใจ

คุณสัตว์มันยังมีเจ้าของ หลวงตาท่านพูดบ่อย “จิตใจนี้มันเรียกร้องหาคนช่วยเหลือมันนะ” จิตใจที่มันทุกข์มันยากอยู่ในหัวใจเรานี้ มันเรียกร้องคนช่วยเหลือมัน แล้วใครจะมา

ช่วยเหลือนั่นละ? สติปัญญาไง ถ้ามีสติมันก็มีเจ้าของ เราสู้ตึกตึกคิดนี้ มีสติขึ้นมามันยับยั้งได้หมดแหละ ถ้ามีสติ มีเจ้าของแล้วเราบริหารจัดการขึ้นมา จิตนี้มันจะเป็นความมหัศจรรย์

พอความมหัศจรรย์ จิตนี้มันลึกลับมหัศจรรย์ มันทุกข์ มันร้อน มันไฟสุ่มซอน เวลามันส่องใส เวลามันดีขึ้นมา คนที่ทำรู้หมด แล้วรู้ว่าเวลามันเสื่อม มันเจริญอย่างไรก็รู้ แล้วมันพัฒนาเป็นโศดาบัน เป็นสภิกาคามี เป็นอนาคามี มันก็รู้ของมัน ไม่มีเหตุมีผลจะเป็นได้อย่างไร? มันไม่ใช่ว่ายืนมือให้ คุณิเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์

“อานนท์ ไม่มีกำมือในเรานะ เราแบตลอด”

ไม่มีความลึกลับซับซ้อนในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เธอทำเข้าไปได้หรือเปล่าละ? เราทำเข้าไปด้วยความจริงนะ นี่เวลาจะปรินิพพาน

“อานนท์ เราไม่ได้เอาธรรมะของใครไปเลย เราเอาของเราไปคนเดียว ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

จะนั้น เราเห็นทางโลก เราเกิดมาเป็นมนุษย์เราก็อยู่กับโลกนี้แหละ นี้อยู่กับโลกแล้ว เราเกิดมาแล้วมีสิ่งใดที่จะไขว่คว้า มีสิ่งใดที่มันจะเป็นบุญกุศล ที่เราทำบุญกุศลกันนี้ เพื่อจะให้จิตเรามีบุญกุศล เวลาไปเกิดได้เกิดในสิ่งที่ดี ถ้าภาวนาขึ้นมา เห็นไหม เวลาจิตมันสงบ จิตมันพัฒนาขึ้นมา อันนั้นแหละทำบุญ

นี่ถือศีลร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับจิตเป็นสมาธิหนหนึ่ง มีสมาธิร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับเกิดปัญญาหนหนึ่ง แล้วปัญญาที่เกิดชำระกิเลสนี้มันมีบุญกุศล ที่เราทำบุญกุศล ภาวนานี้ พุทโธ พุทโธ นี่เป็นบุญกุศลหรือ? เป็นบุญกุศลดี ถ้าจิตใจที่มันฉลาดแล้วใครจะหลอกมันได้ แล้วถ้าใจที่ฉลาดแล้วนะ ศาสนาทายาท ธรรมทายาท เห็นไหม นี่เป็นทายาทโดยธรรม จะสั่งสอนใครก็ได้ จะชักนำใครก็ได้

ที่เราขาด เราทุกข์เรายากกันอยู่ที่นี่เพราะเราขาดหัวหน้า ขาดคนชักนำ ขาดครูบาอาจารย์ที่ดีชักนำไปในทางที่ถูกต้องไง แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดี ครูบาอาจารย์ที่ถูกต้อง นี่ไงมันจะชักนำให้เราไปที่ถูก แล้วครูบาอาจารย์ชักนำที่ถูก ชักเราไปที่ดี สิ่งนี้เป็นประโยชน์ไหมละ? นี่มันมีประโยชน์มหาศาลเลย เราบอกพุทโธ พุทโธ มันจะมีประโยชน์หรือ? อ้าว ถ้าใจมันฉลาดขึ้นมาทำไมมันจะไม่มีประโยชน์

หนึ่งไม่ให้ตัวเองไหลไปในทางต่ำ

หนึ่งทำให้ตัวเองมีสติปัญญาขึ้นมา

อีกหนึ่ง สอนคนอื่นก็ได้ ชักนำใครก็ได้ เป็นหลักให้สังคมได้ เห็นไหม

นี่มันจะไม่สั้นไหว มันจะไม่ไปกับโลกธรรมของเขา ไม่ไหวไปตามโลก ไปตามกระแส
กระแสชักนำไปก็ไหลไปตามเขาหมด ถ้ามีครูบาอาจารย์เป็นหลักไว้ดี ถ้ามันเป็นความจริงทำน
ส่งเสริมทันที แต่ถ้าไม่เป็นความจริง มันไหลออกไปมันก็ไหลออกไปสู่ความต่ำช้าของมัน

แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม ความต่ำช้าทำไมมันมีล่ะ? มี ในสมัยพุทธกาลก็มี
นี่ฉัพพัคคีย์ สัตตรสวัคคีย์ ในสมัยพุทธกาลมีทั้งนั้นแหละ ในสังคมทุกสังคมมีทั้งดีและชั่ว ใน
วงการทุกวงการมีคนดีและคนชั่วทุกวงการ ฉะนั้น ถ้าเรามีปัญญาขึ้นมาเราจะได้คัดเลือก เราจะ
ได้ดูแลของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา ทำให้มันเป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา

นี่สติปัญญา นี่ไปถึงมีคุณค่าไง ตั้งสติแล้วฝึกหัดขึ้นมาให้เป็นของเรา นี่คือธรรม มันจะ
เกิดกับเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา ประโยชน์กับเราเนาะ เอวัง